

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 17.10.2008
COM(2008) 642 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Οι ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες: ένα πλεονέκτημα για την Ευρώπη

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Οι ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες: ένα πλεονέκτημα για την Ευρώπη

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παγκοσμιοποίηση, η κλιματική αλλαγή, οι δημογραφικές εξελίξεις και οι μεταναστευτικές ροές, η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, όπως οι θαλάσσιοι πόροι και τα γεωργικά προϊόντα, περιλαμβάνονται μεταξύ των προκλήσεων τις οποίες αντιμετωπίζει ολόκληρη η Ευρώπη.

Ενήμερη του ευάλωτου χαρακτήρα και της ιδιάζουσας έκθεσης των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών (RUP) σ' αυτές τις προκλήσεις και για να συγκεντρώσει στοιχεία για τους συλλογισμούς της σχετικά με την εξέλιξη της ευρωπαϊκής στρατηγικής όσον αφορά τις εν λόγω περιφέρειες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε το Σεπτέμβριο το 2007 ευρεία διαβούλευση¹ στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τα κράτη μέλη, τις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες, τις κοινωνικοεπαγγελματικές ομάδες, τα κέντρα έρευνας και τα πανεπιστήμια και οργάνωσε μια διοργανική διάσκεψη σε πλαίσιο εταιρικής σχέσης στις 14 και τις 15 Μαΐου 2008 στις Βρυξέλλες.

Οι πολυάριθμες συνεισφορές που υποβάλλονται καταδεικνύουν τη σαφή θέληση να αξιοποιηθεί και να γίνει βαθύτερη η διάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) ως μητρόπολης ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών και να προωθηθεί μια ανανεωμένη στρατηγική η οποία θα συνεπάγεται αλλαγή παραδείγματος, δηλαδή θα θεωρεί τις ΙΑΠ ως «περιφέρειες ευκαιριών» που ενέχουν δυναμικό ανάπτυξης, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Βασιζόμενη στο σύνολο των συλλογισμών αυτών η παρούσα ανακοίνωση:

- Ανταποκρίνεται στο αίτημα που απευθύνεται στην Επιτροπή από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων να παρουσιάσει τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης, καθώς και προτάσεις σχετικά με το θέμα (Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2007 § 59).
- Προτείνει αλλαγή προσέγγισης για την εξέλιξη της στρατηγικής, ανοίγοντας το δρόμο στο νέο παράδειγμα και προβαίνει σε συστάσεις, ώστε να εξασφαλισθεί μια βέλτιστη χρησιμοποίηση των μέσων και των δυνατοτήτων που υπάρχουν μέσα στο παρόν οικονομικό πλαίσιο (2007-2013).

2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΙΑΠ

Η ΕΕ έχει αναγνωρίσει ήδη από το 1999 τη διαφορετική γεωγραφική και οικονομική πραγματικότητα των ΙΑΠ σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές περιφέρειες: απομάκρυνση, νησιωτικός χαρακτήρας, μικρή επιφάνεια, δύσβατο και ορεινό ανάγλυφο του εδάφους,

¹ Διαβούλευση που προωθήθηκε με την ανακοίνωση της Επιτροπής «Στρατηγική για τις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες: επιτεύγματα και μελλοντικές προοπτικές» COM(2007)507 τελικό.

δυσμενείς κλιματικές συνθήκες και οικονομική εξάρτηση λόγω μειωμένου αριθμού προϊόντων (βλ. άρθρο 299§2 της συνθήκης ΕΚ). Αυτή η πραγματικότητα συνιστά μειονέκτημα για τη βιώσιμη και αρμονική ανάπτυξή τους το οποίο η ΕΕ, μέσω διαφόρων προγραμμάτων και δράσεων, στοχεύει να ελαττώσει για να προαγάγει την οικονομική και κοινωνική σύγκλιση αυτών των περιφερειών².

Το 2004, η ΕΕ κατάρτισε στρατηγική η οποία στηρίζεται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση γύρω από τρεις άξονες: Την προσβασιμότητα και τη μείωση των αποτελεσμάτων των άλλων μειονεκτημάτων, την ανταγωνιστικότητα και την περιφερειακή ένταξη. Αυτή η προσέγγιση, εξαιτίας του μόνιμου χαρακτήρα των μειονεκτημάτων των ΙΑΠ, παραμένει έγκυρη αλλά απαιτεί μελέτη σε βάθος για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων.

Επίσης, η Επιτροπή έχει αναγνωρίσει το Σεπτέμβριο του 2007³ την αναγκαιότητα: «να συνεχιστεί η προσπάθεια για την προσαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και των πολιτικών υποστήριξης, όταν κρίνεται αναγκαίο». Αυτός ο συνυπολογισμός των ιδιαιτεροτήτων των ΙΑΠ συνεχίζεται από το 2007 μετά την έκδοση νέων προγραμμάτων και μέτρων υπέρ των ΙΑΠ και κατ' αυτό τον τρόπο θα πρέπει να τους επιτρέψει να πραγματοποιήσουν σαφείς προόδους στο πλαίσιο των τριών αξόνων της στρατηγικής.

Μείωση του ελαττώματος προσβασιμότητας

Με τα επιχειρησιακά προγράμματα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) για την περίοδο 2007 - 2013 συνεχίζονται οι προσπάθειες μείωσης των προβλημάτων προσβασιμότητας, με τις επενδύσεις στις υποδομές των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών και με την ενίσχυση των δαπανών λειτουργίας μέσω της νέας ειδικής παροχής για την αντιστάθμιση του επιπρόσθετου κόστους. Συνολικά, θα πραγματοποιηθούν επενδύσεις ύψους σχεδόν 1.710 εκατομμυρίων ευρώ από το ΕΤΠΑ (ήτοι 36% του συνολικού φακέλου ΕΤΠΑ που χορηγείται στις ΙΑΠ) για να βελτιωθεί η προσβασιμότητα των περιφερειών αυτών.

Εξάλλου, η Επιτροπή έχει εγκρίνει ένα καθεστώς στήριξης των ναύλων για τα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα (DOM)⁴, καθώς και ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα σχετικά με τις εναέριες μεταφορές (Γαλλική Γουιάνα⁵ και Μαδέρα, όπως εκείνες που χορηγήθηκαν κατά το παρελθόν για τη Γουαδελούπη, τη Μαρτινίκα και τη Ρεϋνιόν).

Αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

² Μετά τις τελευταίες διευρύνσεις της ΕΕ, οι ΙΑΠ στο σύνολό τους δεν ανήκουν πλέον στην ομάδα των πτωχότερων περιφερειών. Παρόλα αυτά, σε σύγκριση με τον κοινοτικό μέσο όρο του 2005 (ΕΕ-27=100), η Γαλλική Γουιάνα (ΑΕΠ/κατ. 50,5), η Ρεϋνιόν (ΑΕΠ/κατ. 61,6) αλλά επίσης και οι Αζόρες (ΑΕΠ/κατ. 66,7) και σε μικρότερο βαθμό η Γουαδελούπη (ΑΕΠ/κατ. 70,6) και η Μαρτινίκα (ΑΕΠ/κατ. 75,6) εμφανίζονται ακόμη μεταξύ των λιγότερο ακμαζουσών περιφερειών της ΕΕ. Οι Κανάριοι Νήσοι (ΑΕΠ/κατ. 93,7) και η Μαδέρα (ΑΕΠ/κατ. 94,9) προσεγγίζουν τον κοινοτικό μέσο όρο.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Στρατηγική για τις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες: επιτεύγματα και μελλοντικές προοπτικές» COM(2007)507 τελικό 12 Σεπτεμβρίου 2007.

⁴ Κρατική ενίσχυση N199/2007 για τη στήριξη των ναύλων για τα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα (DOM).

⁵ Κρατική ενίσχυση N 912/2006 για επιμέρους ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα για τις εσωτερικές αερογραμμές στη Γαλλική Γουιάνα και για τις αεροπορικές μεταφορές της αυτόνομης περιφέρειας της Μαδέρας.

Σύμφωνα με τους προσανατολισμούς που προκύπτουν από την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας και του Göteborg, οι ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες αντιμετωπίζουν την πρόκληση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας του εδάφους τους καθορίζοντας για την περίοδο 2007-2013 μια στρατηγική για την ανάπτυξη που βασίζεται στο εγγενές δυναμικό τους. Στα πλαίσια των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΤΠΑ και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), αυτό εκφράζεται κυρίως με μια μεγαλύτερη συγκέντρωση των δαπανών στα θέματα της Λισαβόνας, με τη βούληση να εκπονηθούν περιφερειακές στρατηγικές καινοτομίας ή ακόμη για να ενισχυθεί η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μέσα στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας.

Τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης για την περίοδο 2007-2013 ενισχύουν επίσης την ανταγωνιστικότητα των ΙΑΠ, αποδίδοντας σπουδαιότητα στη διατήρηση της παραγωγικότητας του αγροτικού τομέα, στην υποστήριξη των τομέων υπό αναδιάρθρωση, στη συνεχή κατάρτιση, στην ανάπτυξη προϊόντων ποιότητας και στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος.

Όσον αφορά το γεωργικό τομέα, η πρόταση κανονισμού «απολογισμός υγείας»⁶, διατηρεί τις εξαιρέσεις για τις ΙΑΠ όσον αφορά την αποσύζευξη και τη διαμόρφωση των άμεσων πληρωμών. Προβλέπει επίσης τη μεταφορά ποσού ύψους 24,46 εκατομμυρίων ευρώ από άμεσες πληρωμές στο καθεστώς POSEI (πρόγραμμα ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα ορισμένων περιφερειών) από το οικονομικό έτος 2010 και μετά.

Εξάλλου, στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς (ΚΟΑ), η Επιτροπή έλαβε υπόψη τα αιτήματα των ΙΑΠ όσον αφορά τη διατήρηση του σημερινού καθεστώτος αναδιάρθρωσης των αμπελιών, καθώς και τον αποκλεισμό της εκρίζωσης. Όσον αφορά τις αποστάξεις και τη χρήση συμπυκνωμένων γλυκών σταφυλιού, το καθεστώς που ισχύει θα διατηρηθεί με μια αλλαγή που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 247/2006.

Στον τομέα της αλιείας, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (FEP) βοηθά τις κοινότητες αλιέων να διαφοροποιήσουν την οικονομία τους, να παραμείνουν ανταγωνιστικές στην αγορά νωπών προϊόντων αναπτύσσοντας προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας και να αυξήσουν το ποσοστό εφοδιασμού των τοπικών αγορών από την υδατοκαλλιέργεια.

Η Επιτροπή εξέθεσε τον Οκτώβριο του 2007 την άποψή της για μια νέα ολοκληρωμένη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη θάλασσα⁷ η οποία, με την παράλληλη ενίσχυση των συνεργειών και της συνοχής των τομεακών πολιτικών, στοχεύει να ανταποκριθεί καλύτερα στις ιδιαίτερες ανάγκες των ΙΑΠ.

Τέλος, όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, ορισμένες διατάξεις στοχεύουν κυρίως να ευνοήσουν την παραγωγική επένδυση, τη δημιουργία απασχόλησης ή την επαγγελματική κατάρτιση λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των ΙΑΠ⁸. Τα διάφορα

⁶ COM(2008) 306 τελικό της 20.05.2008

⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση» COM(2007)0575 τελικό, Γαλάζιο Βιβλίο SEC(2007) 12/78/2 σχέδιο δράσης.

⁸ Για παράδειγμα: Κρατική ενίσχυση NN 22/2008 σχετικά με μέτρα ενίσχυσης στο πλαίσιο του ΑΙΕΜ για τις Καναρίους Νήσους. Απόφαση 2008/417/ΕΚ της 03/06/2008, σχετικά με το συντελεστή ειδικού φόρου κατανάλωσης που ισχύει για τη μπίρα παραγωγής Μαδέρας. Κρατική ενίσχυση N421/2006,

ειδικά φορολογικά και τελωνειακά καθεστάτα⁹ που έχουν εγκριθεί υπέρ των ΙΑΠ θα επιτρέψουν να εξακολουθήσει να παρέχεται η υποστήριξη που είναι απαραίτητη για την ανταγωνιστικότητα των οικονομιών των περιφερειών αυτών, ιδιαίτερα όσον αφορά ορισμένους τομείς ή τύπους προϊόντων.

Ενίσχυση της περιφερειακής ένταξης.

Τα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας των ετών 2007-2013 που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ προσφέρουν ευκαιρίες για την ανάπτυξη του σχεδίου δράσης «ευρύτερης γειτνίασης». Παραδείγματος χάριν, το πρόγραμμα «Μακαρονησία»¹⁰ (MAC) αφιερώνει επομένως το ένα τρίτο περίπου του προϋπολογισμού του από το ΕΤΠΑ για τη συνεργασία με τρίτες χώρες. Παράλληλα, στα πλαίσια των εθνικών ενδεικτικών προγραμμάτων του 10ου Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης (ΕΤΑ), η Μαυριτανία, η Σενεγάλη και το Πράσινο Ακρωτήριο έχουν διαθέσει οικονομικούς πόρους - ή ενδέχεται να το πράξουν - για τη συνεργασία με τις ΙΑΠ. Εξάλλου, οι Κανάριοι Νήσοι αναπτύσσουν σήμερα ένα πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας με το Μαρόκο, που συγχρηματοδοτείται από το μέσο για την «ευρύτερη γειτνίαση» (IGV) και από το ΕΤΠΑ.

Τέλος, οι ΙΑΠ της Μακαρονησίας διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην εφαρμογή της ειδικής σύμπραξης μεταξύ ΕΕ και Πράσινου Ακρωτηρίου¹¹.

Οι συγκεκριμένες διατάξεις υπέρ των ΙΑΠ που περιλαμβάνονται στις Συμφωνίες Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (ΣΟΕΣ) - διευκόλυνση της συνεργασίας με τις χώρες ΑΚΕ, ρήτρα διασφάλισης και αποκλεισμού των τοπικών αγορών της ζάχαρης και της μπανάνας - παρέχουν σ' αυτές τις περιοχές την ευκαιρία να προωθήσουν την περιφερειακή ένταξή τους λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τον ευάλωτο χαρακτήρα των αγορών τους.

3. Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η δημόσια συζήτηση σχετικά με το μέλλον της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες, που διεξάχθηκε από το Σεπτέμβριο του 2007 έως το Μάιο του 2008, αποτελεί σημαντικό βήμα για την προώθηση του διαλόγου και της σύμπραξης ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη μέλη και τις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες.

Οι πολυάριθμες συνεισφορές που υποβάλλονται, καθώς και τα συλλογικά διαβήματα που οργανώνονται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο μαρτυρούν τον υψηλό βαθμό δέσμευσης και ενδιαφέροντος του συνόλου των ενδιαφερόμενων μερών.

Ομοίως, η διοργανική και διαπνεόμενη από εταιρικό πνεύμα διάσκεψη, που οργανώθηκε στις 14 και 15 Μαΐου 2008 στις Βρυξέλλες, συγκέντρωσε τριακοσίους περίπου συμμετέχοντες οι

έγκριση ενός καθεστώτος κρατικής ενίσχυσης υπό τη μορφή μειωμένου συντελεστή φορολογίας για τις επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στην ελεύθερη ζώνη της Μαδέρας.

⁹ Για παράδειγμα: Απόφαση του Συμβουλίου 2008/439/ΕΚ της 09/06/2008 σχετικά με την τροποποίηση του καθεστώτος που διέπει την εισφορά θαλάσσης όσον αφορά τα νέα προϊόντα της Γαλλικής Γουιάνας. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 645/2008 του Συμβουλίου της 08/07/2008 για το άνοιγμα και τον τρόπο διαχείρισης αυτόνομων κοινοτικών δασμολογικών ποσοστώσεων όσον αφορά τις εισαγωγές ορισμένων προϊόντων αλιείας στις Καναρίους Νήσους.

¹⁰ Το πρόγραμμα Μακαρονησία είναι το όνομα χώρου διεθνικής εδαφικής συνεργασίας που συγκεντρώνει τις Καναρίους Νήσους, τη Μαδέρα και τις Αζόρες.

¹¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής της 24/10/2007 για το μέλλον των σχέσεων μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Δημοκρατίας του Πράσινου Ακρωτηρίου, COM(2007)641 τελικό.

οποίοι μπόρεσαν να εκφράσουν και να ανταλλάξουν απόψεις σχετικά με τις προκλήσεις και τις πραγματικές καταστάσεις των ευρωπαϊκών ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών.

Πέρα από τη λεπτομερή ανάλυση των αποτελεσμάτων της εν λόγω διαβούλευσης¹² ορισμένα βασικά μηνύματα προέκυψαν από αυτή την ενέργεια:

Ένας γενικά ικανοποιητικός απολογισμός της εφαρμογής της στρατηγικής του 2004

- Ομόφωνη αναγνώριση του συμφέροντος που αντιπροσωπεύει μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή στρατηγική και επικύρωση των τριών αξόνων προτεραιότητας που καθορίστηκαν το 2004, δηλαδή: προσβασιμότητα, ανταγωνιστικότητα και περιφερειακή ένταξη. Ανάγκη προώθησης των δράσεων που διεξάγονται με σκοπό κυρίως τη μείωση των μειονεκτημάτων προσβασιμότητας των ΙΑΠ και την ενίσχυση της περιφερειακής ένταξής τους.
- Αναγνώριση των σημαντικών επιτευγμάτων που σημειώθηκαν κατά τα τελευταία έτη χάρη στη λήψη συγκεκριμένων μέτρων, ιδιαίτερα στα πλαίσια της πολιτικής για τη συνοχή, της αγροτικής πολιτικής, της πολιτικής για την έρευνα και της πολιτικής για τον ανταγωνισμό.

Καταλληλότητα των θεμάτων που προτάθηκαν με την ανακοίνωση του 2007

- Επιβεβαίωση της καταλληλότητας των τεσσάρων θεμάτων που προτείνονται με την ανακοίνωση του Σεπτεμβρίου 2007¹³ που αποσκοπεί να συμπληρώσει τους τρεις άξονες της στρατηγικής. Αυτά τα θέματα θέτουν μείζονες προκλήσεις για τις ΙΑΠ τόσο από άποψη δυσκολιών που πρέπει να αντιμετωπισθούν (υψηλό κόστος προσαρμογής στα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής, επίπτωση της δημογραφικής έκρηξης ή της γήρανσης του πληθυσμού, συνέπειες της αύξησης της παράνομης μετανάστευσης) όσο και από άποψη ευκαιριών ανάπτυξης (διακύβευμα της γεωργικής διαφοροποίησης, αξιοποίηση του θαλάσσιου δυναμικού).

Επαναβεβαίωση των περιορισμών και αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών

- Επαναβεβαίωση του μόνιμου χαρακτήρα των μειονεκτημάτων που έχουν επιπτώσεις στις ΙΑΠ και αίτημα παγίωσης των υφισταμένων μέσων των που αποβλέπουν στην αντιστάθμιση αυτών των μειονεκτημάτων.
- Βούληση πλήρους αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των εν λόγω περιφερειών σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις γειτονικές τρίτες χώρες (μοναδική γεωστρατηγική θέση, ιδιαίτερο δυναμικό όσον αφορά τις ανανεώσιμες ενέργειες, την παρατήρηση και την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της κλιματικής αλλαγής, βιοποικιλότητα). Αυτά τα χαρακτηριστικά τις καθιστούν προνομιούχα εργαστήρια για τη δοκιμή πιλοτικών σχεδίων υψηλής προστιθέμενης αξίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συστηματοποίηση των μελετών αντικτύπου και η έρευνα για μια καλύτερη συνέργεια και συνοχή των κοινοτικών πολιτικών για τις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες.

¹² Το σύνολο των συνεισφορών καθώς και η σύνθεση των συμπερασμάτων της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης είναι διαθέσιμα στο δικτυακό τόπο: http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/rup/contri_fr.htm.

¹³ Κλιματική αλλαγή, δημογραφική εξέλιξη και μεταναστευτικές ροές, γεωργία και πολιτική της θάλασσας.

- Ανάγκη συστηματοποίησης της χρησιμοποίησης των μελετών αντικτύπου κατά την εφαρμογή των νέων κοινοτικών νομοθεσιών, κυρίως όσον αφορά την περιβαλλοντική, τη γεωργική και την αλιευτική ρύθμιση, ή ακόμη κατά τη διαπραγμάτευση των διεθνών εμπορικών συμφωνιών που έχουν άμεση επίδραση στις οικονομίες των ΙΑΠ.
- Ανάγκη να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των διαφόρων κοινοτικών πολιτικών και να διασφαλισθεί μεγαλύτερη αναγνώριση και συνειδητοποίηση της πραγματικότητας επιτόπου.

Βελτίωση των γνώσεων και των στατιστικών δεδομένων ορισμένων φαινομένων

- Ανάγκη αξιόπιστων, πλήρων και κατάλληλων δεδομένων στο συγκεκριμένο πλαίσιο των ΙΑΠ ώστε να εκπονηθούν και να εφαρμοσθούν δημόσιες πολιτικές και να αξιολογηθεί αποτελεσματικά ο αντίκτυπός τους. Επομένως προτείνονται πολυάριθμες μελέτες σχετικά με: τις μετακινήσεις πληθυσμών και τις δημογραφικές τάσεις, την επίδραση της μετανάστευσης στην οικονομική και κοινωνική συνοχή των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών, την επίδραση των αποτελεσμάτων της κλιματικής αλλαγής στην οικονομία αυτών περιοχών και την επίδραση της εμπορικής ελευθέρωσης στη γεωργία.

Το σύνολο των συνεισφορών έχει τροφοδοτήσει τους συλλογισμούς της Επιτροπής στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης και θα εξακολουθήσει να εμπλουτίζει την εκπόνηση και την εφαρμογή κοινοτικών πολιτικών που έχουν αντίκτυπο στις ΙΑΠ.

4. ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΙΑΠ

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και της έρευνας για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, είναι απαραίτητο να υποστηριχθεί η ανάπτυξη των υποσχόμενων τομέων στους οποίους οι ΙΑΠ κατέχουν δυναμικό ειδίκευσης και ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Επί πλέον οι τελευταίοι συνιστούν ευνοϊκά εδάφη για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών αιχμής και πιλοτικών σχεδίων που παρουσιάζουν μείζον ενδιαφέρον για την Ευρώπη. Αυτό το νέο παράδειγμα, που έχει ως άξονα την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των ΙΑΠ ως μοχλών της οικονομικής ανάπτυξης, πρέπει να οδηγήσει σε μια ανανέωση της στρατηγικής που θα βασίζεται κυρίως σε τομείς μεγάλης προστιθέμενης αξίας όπως ο αγροτοβιομηχανικός τομέας, η βιοποικιλότητα, οι ανανεώσιμες ενέργειες, η αστροφυσική, η αεροδιαστημική, η ωκεανογραφία, η ηφαιστειολογία ή ακόμη και η σεισμολογία, αλλά επίσης θα βασίζεται στο σημαντικό ρόλο των ΙΑΠ ως φυλακίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον κόσμο.

4.1. Φυλάκια της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον κόσμο

Με γεωπολιτικές και γεωγραφικές πραγματικότητες διαφορετικές από εκείνες της ηπειρωτικής Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ΙΑΠ αντιπροσωπεύουν απομακρυσμένα φυλάκια της ΕΕ που ευρίσκονται σε επαφή με άλλους μεγάλους οικονομικούς σχηματισμούς. Προσδίδουν επομένως ειδική διάσταση στην εξωτερική δράση της Ένωσης και συμμετέχουν στην ανάπτυξη μιας γνήσιας πολιτικής «ευρύτερης γειννίας» με τους γεωγραφικούς, πολιτιστικούς και τις ιστορικούς δεσμούς τους με άλλες χώρες και άλλους λαούς, κυρίως στην Αφρική και στην αμερικανική ήπειρο.

Οι ΙΑΠ προσδίδουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση σημαντική διεθνή θαλάσσια διάσταση, προσφέροντάς της μ' αυτό τον τρόπο ενισχυμένη νομιμότητα να διεξαγάγει μια πολιτική

βιώσιμης από κοινού ανάπτυξης των ωκεανών μέσα σε τρεις υδροφόρους ορίζοντες: Μακαρονησία, Καραϊβική και νοτιοδυτικός Ινδικός Ωκεανός.

Τοποθετημένες σε θαλάσσιες οδούς ή πορθμούς, οι ΙΑΠ καταλαμβάνουν σημαντική θέση για τις εμπορικές ανταλλαγές. Έχουν επίσης σημασία όσον αφορά τη θαλάσσια διακυβέρνηση για την επιτήρηση των παράκτιων υδάτων (για παράδειγμα την καταπολέμηση της παράνομης αλιείας, των πράξεων πειρατείας ή της διακίνησης ναρκωτικών) ή την ασφάλιση των μεταφορών (για παράδειγμα διαχείριση της μεταφοράς πετρελαίου στην Καραϊβική).

Εξάλλου, οι ΙΑΠ γειτονεύουν με περιοχές που αντιμετωπίζουν προκλήσεις ανάπτυξης με τις οποίες η ΕΕ συνεργάζεται για την καταπολέμηση της φτώχειας, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και την περιφερειακή ασφάλιση. Οι ΙΑΠ μπορούν επομένως να διαδραματίσουν ρόλο προνομιούχων εταίρων με τις γειτονικές τους τρίτες χώρες, κυρίως στο πλαίσιο προγραμμάτων ενίσχυσης των διοικητικών ικανοτήτων, της κατάρτισης, της εκπαίδευσης και της υγείας, της δημιουργίας ΜΜΕ, της γεωργίας, της αλιείας και της πρόληψης των φυσικών κινδύνων.

Οι ΙΑΠ του Ατλαντικού καλούνται να διαδραματίσουν στρατηγικό ρόλο στην ειδική σύμπραξη την οποία η ΕΕ¹⁴ υπέγραψε πρόσφατα με το Πράσινο Ακρωτήριο. Θα αναπτυχθεί συνεργασία κυρίως σε θέματα προτεραιότητας που καθορίζονται στο σχέδιο δράσης αυτής της σύμπραξης, όπως η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης (ναρκωτικά, παράνομη μετανάστευση) και η αστυνομική συνεργασία.

4.2. Προνομιούχα εργαστήρια για την καταπολέμηση των αποτελεσμάτων της κλιματικής αλλαγής

Τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά και η γεωγραφική θέση των ΙΑΠ είναι πλεονεκτήματα πρωταρχικής σημασίας για την επιστημονική έρευνα, κυρίως για τη μελέτη και την παρακολούθηση των φαινομένων που συνδέονται με τα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής.

Η πρόληψη των φυσικών κινδύνων στους οποίους εκτίθενται έντονα οι ΙΑΠ αποτελεί άξονα έρευνας με μεγάλη προστιθέμενη αξία. Οι ΙΑΠ μπορούν να αποτελέσουν πλατφόρμα δοκιμών για την τεχνολογική και την επιστημονική συνεργασία με την παρακολούθηση και την παρατήρηση των φυσικών κινδύνων στις αντίστοιχες περιοχές τους.

Όσον αφορά την ενέργεια, οι ΙΑΠ αντιμετωπίζουν διπλή πρόκληση: να βελτιώσουν την αυτονομία τους σε σχέση με τα ορυκτά καύσιμα και να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προσφέρει το φυσικό περιβάλλον τους για να αναπτύξουν πρακτικές και τεχνολογίες οι οποίες να μπορούν να εξαχθούν και να αναπαραχθούν. Πιλοτικά σχέδια υπό διεξαγωγή ή υπό προετοιμασία αναπτύσσουν καινοτόμες και πρωτότυπες λύσεις βασιζόμενα στις ανανεώσιμες ενέργειες. Εκτός από τα ευεργετικά αποτελέσματά τους στο περιβαλλοντικό και οικονομικό πεδίο, αποτελούν πραγματική βιτρίνα της ευρωπαϊκής τεχνολογίας.

Το σχέδιο NRJRUP στοχεύει να ενθαρρύνει τις ανταλλαγές καλών μεθόδων πρακτικής και τη μεταφορά τεχνολογίας μεταξύ των ΙΑΠ, καθώς και να καθορίσει μια πολιτική για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων ενεργειών από την εκμετάλλευση των θαλάσσιων πόρων.

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής της 24/10/2007 για το μέλλον των σχέσεων μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Δημοκρατίας του Πράσινου Ακρωτηρίου COM(2007)641 τελικό.

Το σχέδιο GERRI στο Νήσο Ρεϋνιόν, στοχεύει στην επίτευξη ενεργειακής αυτονομίας του νησιού στον ορίζοντα του 2030.

Ο σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας πολλαπλών χρήσεων («Aproveitamento de fins múltiplos dos Socorridos») στη Νήσο Μαδέρα συμβάλλει κατά μεγάλο μέρος στην ηλεκτροπαραγωγή του νησιού, μειώνοντας την εξάρτηση του υδροηλεκτρικού συστήματος από τους εποχιακούς περιορισμούς.

Στον υγειονομικό τομέα, οι κλιματικές διαταραχές επιδεινώνουν σήμερα την έκθεση και την τρωτότητα στις τροπικές ασθένειες. Η εμφάνιση νέων ασθενειών απαιτεί τη σύσταση προχωρημένων κέντρων έρευνας και μικροβιολογικής παρακολούθησης στις περιοχές ενδημίας των νόσων, για τη γρήγορη και αξιόπιστη διάγνωση των παθογόνων και την αξιολόγηση των κινδύνων εμφάνισης και διάδοσης. Οι ΙΑΠ διαθέτουν ήδη και θα μπορέσουν να αναπτύξουν περαιτέρω υποδομές έρευνας που θα χρησιμεύσουν στην ενίσχυση της υγειονομικής ασφάλειας του συνόλου της περιοχής τους καθώς και της ηπειρωτικής Ευρώπης.

Το Κέντρο Έρευνας και Παρακολούθησης Πρωτοεμφανιζόμενων Νόσων στον Ινδικό Ωκεανό (CRVOI), που δημιουργήθηκε μετά την επιδημία chikungunya του 2007, στοχεύει να αναπτύξει διεπιστημονική έρευνα στον τομέα των πρωτοεμφανιζόμενων μολυσματικών νόσων, ιδιαίτερα εκείνων που έχουν επιδημικό δυναμικό, για την εξυπηρέτηση των υγειονομικών προτεραιοτήτων της περιοχής του Ινδικού Ωκεανού.

4.3. Αξιοσημείωτη βιοποικιλότητα και πλούτος των θαλάσσιων οικοσυστημάτων

Όσον αφορά τη βιοποικιλότητα, οι ΙΑΠ διαθέτουν αξιοσημείωτες ποικιλίες, κατά πολύ περισσότερες από εκείνες ολόκληρης της ηπειρωτικής Ευρώπης. Αυτός ο πλούτος βρίσκεται στη βάση οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως η αλιεία και ο τουρισμός, και αποτελεί στήριγμα πολλών οικολογικών υπηρεσιών, όπως ο καθαρισμός των υδάτων, η ανανέωση των αλιευτικών πόρων, η προστασία του εδάφους από τη διάβρωση ή η προστασία των ακτών από τις φυσικές καταστροφές και την κλιματική αλλαγή. Αυτή η κληρονομιά αντιπροσωπεύει δυναμικό ανακαλύψεων και καινοτομιών στους τομείς της φαρμακευτικής ή της γεωπονικής έρευνας.

Οι ΙΑΠ κατέχουν εξάλλου πλούσιους και σχετικά διατηρημένους αλιευτικούς πόρους: ο θαλάσσιος βυθός είναι πραγματικό ζωντανό εργαστήριο βιοποικιλότητας και επιτρέπει μια πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης της αλιείας.

Οι ΙΑΠ είναι επίσης προνομιούχο έδαφος έρευνας για την ανάπτυξη των βιοτεχνολογιών, κυρίως με την εκμετάλλευση ιδιαίτερων θαλάσσιων πόρων, όπως οι υδροθερμικές πηγές σε βάθος ή τα τροπικά οικοσυστήματα.

Το τμήμα ωκεανογραφίας και αλιείας του πανεπιστημίου των Αζορών έχει δημιουργήσει πόλο αριστείας με στόχο τη μελέτη και την ανάλυση των πόρων των ωκεανών. Ένα από τα σχέδια που εκτελούνται έχει στόχο να βελτιώσει τις γνώσεις σχετικά με τους βυθούς των ωκεανών και να αναπτύξει τεχνολογίες που διευκολύνουν την πρόσβαση στα βαθιά νερά.

4.4. Επιστημονικές πύλες στη γεωγραφική περιοχή τους

Αναπτύσσοντας προχωρημένες τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας στο έδαφός τους, οι ΙΑΠ αποκτούν τα μέσα για να καταστούν χώροι τεχνολογικής διάδοσης και πραγματικές επιστημονικές πύλες στο αντίστοιχο περιβάλλον τους.

Το σχέδιο SEAS¹⁵ για τη Γαλλική Γουιάνα έχει στόχο την απόκτηση δορυφορικών δεδομένων παρατήρησης του περιβάλλοντος του Αμαζονίου και της Καραϊβικής. Μοναδική στην Ευρώπη και τη Νότιο Αμερική, αυτή η τεχνολογική πλατφόρμα επιτρέπει την απόκτηση των δεδομένων που είναι απαραίτητα για την παρακολούθηση των πόρων και τη διαχείριση της λεκάνης του Αμαζονίου (7 εκατομμύρια km²) και συμβάλλει στην πρωτοβουλία Global Monitoring Environment and Security.

Από το 2005, στη Γουαδελούπη συστάθηκε δίκτυο υποβρύχιων ψηφιακών καλωδίων υψηλής ταχύτητας («Global Cable Network») από το Πόρτο Ρίκο που εξυπηρετεί 14 νησιά της ανατολικής Καραϊβικής μέχρι την Τρινιδάδ και Τομπάγκο. Αυτή η σημαντική υποδομή που εκτείνεται σε 2100 χλμ επέτρεψε να αυξηθεί σημαντικά η ικανότητα του δικτύου για τους χειριστές των τηλεπικοινωνιών και να προσφερθούν στους χρήστες πολύ ανταγωνιστικά τιμολόγια.

Επωφελούμενο από την εξαιρετική ποιότητα της ουράνιας ορατότητας για την αστρονομία, το Κέντρο Αστροφυσικής των Καναρίων Νήσων είναι μια υποδομή έρευνας αναγνωρισμένη σε παγκόσμιο επίπεδο, η οποία στεγάζει τα πλέον σύγχρονα τηλεσκόπια και εγκαταστάσεις αστροφυσικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η προσεχής θέση σε λειτουργία του μεγάλου τηλεσκοπίου των Καναρίων Νήσων (GTC), που είναι μοναδικό στον κόσμο, θα επιτρέψει στην ευρωπαϊκή αστροφυσική έρευνα την πρόσβαση σε νέα σχέδια με υψηλό τεχνολογικό περιεχόμενο.

4.5. Γεωργικά προϊόντα υψηλής ποιότητας

Η πρωτοτυπία των γεωργικών προϊόντων των ΙΑΠ και η ποιότητά τους αξίζουν μεγαλύτερη αναγνώριση. Πράγματι, η οικονομική ανάπτυξη των ΙΑΠ εξαρτάται επίσης από την εξαγωγή ελκυστικών προϊόντων, την ποιότητά τους και την ιδιαιτερότητά τους: για παράδειγμα, το ρούμι με ελεγχόμενη ονομασία προέλευσης Μαρτινίκας, ο ανανάς Victoria της Ρεϋνιόν ή ακόμη το πεπόνι των Αντιλλών, το κρασί της Μαδέρας, τα τυριά και το τσάι των Αζορών, τα κρασιά και τα τυριά με ελεγχόμενη ονομασία προέλευσης των Καναρίων Νήσων ή ακόμη τα διακοσμητικά λουλούδια και φυτά καταγωγής όλων των ΙΑΠ.

Το κέντρο αγρο-περιβαλλοντικής έρευνας της Μαρτινίκας (*Pôle de Recherche Agro-environnementale de la Martinique* - PRAM) εργάζεται για την ανάπτυξη μιας διαφοροποιημένης και βιώσιμης γεωργίας και για την έρευνα για νέα κενά διάθεσης στην αγορά, κυρίως με την αξιοποίηση τοπικών ποικιλιών οπωροφόρων που δεν τυγχάνουν πλήρους εκμετάλλευσης, με τη γενετική βελτίωση των ποικιλιών και την καθιέρωση βιώσιμων συστημάτων παραγωγής.

Όπως αποδεικνύεται από όλα τα ανωτέρω παραδείγματα, οι ΙΑΠ εφαρμόζουν ήδη καινοτόμους και πρωτότυπες λύσεις που επιτρέπουν την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων τους. Αυτή ακριβώς η τεχνογνωσία αρμόζει να ενισχυθεί για να τους επιτραπεί να καταστήσουν την οικονομία τους δυναμική και να διαδραματίσουν νέο ρόλο στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹⁵ Σχέδιο SEAS για τη Γαλλική Γουιάνα: Παρακολούθηση του περιβάλλοντος του Αμαζονίου με τη βοήθεια δορυφόρου.

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Χωρίς να προδικάζεται η εξέλιξη του μελλοντικού γενικού πολιτικού πλαισίου της Ένωσης, κυρίως του συλλογισμού για τις οικονομικές προοπτικές μετά το 2013, και για να διαμορφωθεί το νέο παράδειγμα, η Επιτροπή προτείνει να εξασφαλίσει καλύτερη χρήση των υφισταμένων κοινοτικών μέσων, καθώς και μια σειρά δράσεων που θα μπορούν να εφαρμοστούν στο σημερινό δημοσιονομικό πλαίσιο.

5.1. Εκμετάλλευση των υφισταμένων κοινοτικών μέσων

Από δημοσιονομικούς άποψη, οι ΙΑΠ θα επωφεληθούν κοινοτικής επένδυσης ύψους 7,8 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο το 2007-2013 (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΑΑ, ΕΤΑ, POSEI). Πρέπει συνεπώς να εξαχθεί όφελος από όλα αυτά τα μέσα, καθώς και από την ευελιξία που προβλέπεται από τους κανονισμούς για την εισαγωγή νέων προτεραιοτήτων, για παράδειγμα, κατά τον ενδιάμεσο στρατηγικό συλλογισμό που περιλαμβάνεται στις εθνικές εκθέσεις του 2009 και στην έκθεση της Επιτροπής του 2010.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα εξακολουθήσουν να συνεργάζονται με την ΕΤΕ και το ΕΚΤ για να ενθαρρύνουν την εφαρμογή των πρωτοβουλιών JEREMIE και JESSICA σ' αυτές τις περιφέρειες.

Οι ΙΑΠ θα μπορέσουν επίσης να συμμετάσχουν στην πρωτοβουλία «Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή» καθώς και στην προχωρημένη πτυχή της «fast-track» που τέθηκε σε εφαρμογή μέσω της διαπεριφερειακής πτυχής του στόχου της εδαφικής συνεργασίας και του προγράμματος βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (Urbact II). Ενθαρρύνοντας την εμφάνιση δικτύων περιφερειακών παραγόντων και πιλοτικών σχεδίων που μπορούν στο μέλλον να ενταχθούν στα προγράμματα σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας, αυτή η πρωτοβουλία περιλαμβάνει ιδιαίτερος κατάλληλα θέματα προτεραιότητας για τις ΙΑΠ όπως «η αξιοποίηση των παράκτιων περιοχών» και «η αποκόμιση οφέλους από τις θάλασσες και τους ωκεανούς».

Όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση, η Επιτροπή ενθαρρύνει την ανάπτυξη των νέων ικανοτήτων και τεχνογνωσιών που θα είναι κρίσιμης σημασίας για να μπορούν τα άτομα να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις του 21ου αιώνα. Αυτή η προσαρμογή του ανθρώπινου κεφαλαίου θα πρέπει κυρίως να στηρίζεται σε μια αυξημένη συμμετοχή στα πανεπιστημιακά προγράμματα ανταλλαγών, στην εμφάνιση βασικών αρμοδιοτήτων με τη δια βίου μάθηση¹⁶ και την ενίσχυση της συνεργασίας ανάμεσα στα ευρωπαϊκά συστήματα κατάρτισης και εκπαίδευσης.

Οι ΙΑΠ πρέπει, τέλος, να είναι σε θέση να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προσφέρονται από τα υφιστάμενα κοινοτικά προγράμματα στους τομείς της έρευνας, των μεταφορών, της ενέργειας, της καινοτομίας, των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, της εκπαίδευσης ή του πολιτισμού με την ενεργό συμμετοχή στις αντίστοιχες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.

5.2. Αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων, εμπάθυνση των γνώσεων, ενίσχυση της σύμπραξης

Ιδιαίτερα, υπό το πρίσμα των θεμάτων που αναλύθηκαν κατά τη δημόσια συζήτηση, η Επιτροπή προτείνει τις ακόλουθες πράξεις:

¹⁶ Σύσταση σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης, ΕΕ L 394 της 30.12.2006.

α) Κλιματική αλλαγή

- Προώθηση μιας μελέτης του οικονομικού αντίκτυπου της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στις παράκτιες περιοχές. Αυτή η μελέτη θα διεξαχθεί για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά θα περιλαμβάνει μια ειδική ανάλυση για τις ΙΑΠ. Θα πρέπει να ενθαρρύνει τη συστηματική ανταλλαγή καλών μεθόδων πρακτικής σχετικά με το κόστος και τον προγραμματισμό της προσαρμογής στις παράκτιες περιοχές.
- Προαγωγή της καθιέρωσης μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τη διαχείριση των παράκτιων κινδύνων (βυθίσεις, παράκτια διάβρωση, μείωση της τρωτότητας των πληθυσμών και των αγαθών που εκτίθενται) και ενός μηχανισμού επιτήρησης και συναγερμού στο πλαίσιο της ασφάλειας και της προστασίας των πολιτών.
- Εκπόνηση εθελοντικού σχεδίου διατήρησης της φύσης, που βασίζεται στην εμπειρία NATURA 2000.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή μέτρων με στόχο την καταπολέμηση των χωροκατακτητικών ειδών.
- Αναγνώριση της τρωτότητας των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών στο πλαίσιο του Λευκού Βιβλίου για την προσαρμογή στα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής.

β) Δημογραφική εξέλιξη και μεταναστευτικές ροές

- Προώθηση μιας μελέτης αντίκτυπου για τον καλύτερο εντοπισμό των συνεπειών - θετικών και λιγότερο θετικών - τόσο της μετανάστευσης όσο και της δημογραφικής εξέλιξης στο έδαφος, στην αγορά της εργασίας, στις δημόσιες υπηρεσίες, στην εκπαίδευση και στην υγεία στις ΙΑΠ. Αυτό θα μπορούσε να επιτρέψει την κατάρτιση «μεταναστευτικού απολογισμού» για κάθε περιφέρεια. Κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση του πρόσφατου γενικού προγράμματος «αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών 2007-2013», η Επιτροπή θα αξιολογήσει εάν είναι απαραίτητες νέες εξελίξεις, καθώς και την ανάγκη και τη σκοπιμότητα ενός «ευρωπαϊκού ταμείου προσαρμογής στη μετανάστευση».
- Όσον αφορά τη δημογραφία, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές αρχές των ΙΑΠ να εξακολουθήσουν και, εάν είναι απαραίτητο, να ενισχύσουν τις εργασίες ανάλυσης για να ενταχθεί ο παράγων της δημογραφικής εξέλιξης στον καθορισμό των πολιτικών της, κυρίως για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση, καθώς και στη διαδικασία του προγραμματισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων. Ομοίως, καλεί τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες να εξακολουθήσουν τη συνεργασία τους με την EUROSTAT.

γ) Γεωργία

- Περαιτέρω ενθάρρυνση της χρησιμοποίησης όλων των δυνατοτήτων που προσφέρονται από το καθεστώς POSEI όσον αφορά τη διάρθρωση και την κατανομή του δημοσιονομικού φακέλου που χορηγείται σε κάθε ΙΑΠ, τον αριθμό των ειδών παραγωγής προς υποστήριξη, καθώς επίσης και την επιτήρηση περιβαλλοντικών προβλημάτων που έχουν σχέση με συγκεκριμένη ρύπανση.

- Ωθηση της χρησιμοποίησης των διαφόρων ενισχύσεων για την εγκατάσταση και τις επενδύσεις των νέων αγροτών, που μπορούν να χορηγηθούν στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές περιφερειακές απαιτήσεις.
- Εκμετάλλευση όλων των ευκαιριών που προσφέρονται από τα κοινοτικά προγράμματα προώθησης των προϊόντων¹⁷ και μεγαλύτερη συμπερίληψη σ' αυτά προϊόντων που θα συμβάλουν δίχως άλλο στην αύξηση των εμπορικών λύσεων και στη σύσταση αποδοτικών γεωργικών και αγροδιατροφικών αλυσίδων.

δ) Πολιτική της θάλασσας

- Προσαρμογή της ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής πολιτικής της θάλασσας και των διαφόρων τομεακών δράσεων που προβλέπονται στο σχέδιο δράσης για τις ιδιαιτερότητες των ΙΑΠ.
- Ανάπτυξη των γνώσεων σε θέματα που αφορούν τη θάλασσα, το θαλάσσιο περιβάλλον και την αξία των υπηρεσιών που παρέχονται από τα θαλάσσια οικοσυστήματα στις ΙΑΠ, με μια ειδική ανάλυση στα πλαίσια του σχεδίου για τα θαλάσσια κοινωνικοοικονομικά δεδομένα που διεξάγεται από τη EUROSTAT, καθώς και από το ευρωπαϊκό δίκτυο παρατήρησης των δεδομένων του θαλάσσιου περιβάλλοντος (EMODNET). Οι πληροφορίες που θα προκύψουν θα επιτρέψουν μια λεπτομερή ανάλυση των ΙΑΠ στον «Άτλαντα της θάλασσας» που θα εκδοθεί το 2009 από την Επιτροπή.
- Δημιουργία δικτύων αφιερωμένων στην έρευνα και την αξιοποίηση του ρόλου των ΙΑΠ ως προνομιούχων παρατηρητηρίων του θαλάσσιου περιβάλλοντος για την Ευρώπη στα πλαίσια της νέας στρατηγικής για τη θάλασσα και ναυτιλιακή έρευνα¹⁸. Υποστήριξη, στα πλαίσια του 7ου προγράμματος - πλαισίου για την έρευνα και την ανάπτυξη (PCRDT), της έρευνας για τη γνώση, τη διατήρηση και τη διαχείριση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.
- Ωθηση των ΙΑΠ να διαδραματίσουν στρατηγικό ρόλο όσον αφορά τη διακυβέρνηση και την επιτήρηση της θάλασσας στις αντίστοιχες περιοχές τους κυρίως με την ανάπτυξη της δικής τους ολοκληρωμένης περιφερειακής πολιτικής της θάλασσας και των δικών τους θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων, καθώς και με δράσεις συνεργασίας με τις τρίτες χώρες που διεξάγονται στα πλαίσια των κοινοτικών προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας ή του περιφερειακού σχεδίου εποπτείας της αλιείας στο νοτιοδυτικό Ινδικό Ωκεανό.
- Προαγωγή των θαλάσσιων συγκοινωνιών μεταξύ των ΙΑΠ και των γειτονικών τρίτων κρατών για να ενισχυθούν οι οικονομικές και πολιτιστικές ανταλλαγές, τροποποιώντας, το αργότερο κατά την επόμενη αναθεώρησή τους, τους

¹⁷ Πρόγραμμα προώθησης του γραφικού συμβόλου των ΙΑΠ (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 247/2006 του Συμβουλίου) και παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 501/2008 της Επιτροπής - ετήσιος ενδεικτικός προϋπολογισμός: 1 εκατομμύριο ευρώ καθώς και μέτρα προαγωγής προϊόντων που προβλέπονται στις διατάξεις POSEI.

¹⁸ COM(2008)534 «Ευρωπαϊκή στρατηγική για θάλασσα και ναυτιλιακή έρευνα. ένα συνεκτικό πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας προς υποστήριξη της αειφόρου χρήσης των ωκεανών και των θαλασσών».

σημερινούς κοινοτικούς προσανατολισμούς σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τις θαλάσσιες μεταφορές, ώστε να επιτρέπονται οι ενισχύσεις για την έναρξη αυτών των συγκοινωνιών. Οι ΙΑΠ μπορούν εναλλακτικά να προσφύγουν σε τέτοιες συγκοινωνίες με συμβάσεις δημόσιας υπηρεσίας επαληθεύοντας τα κριτήρια της νομολογίας «Altmark»¹⁹.

ε) *Ενίσχυση της σύμπραξης*

- Κατά την έγκριση νέας κοινοτικής νομοθεσίας, πρέπει να αποδίδεται σημασία στην ανάλυση των συνεπειών της στις ΙΑΠ ώστε να εξασφαλίζεται η συνοχή. Σ' αυτό το πλαίσιο, η διυπηρεσιακή ομάδα ΙΑΠ της Επιτροπής θα μπορούσε, αναλόγως προς τις ανάγκες, να συνοδεύεται κατά τις εργασίες της από επιχειρησιακές ομάδες ad hoc για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων.
- Προώθηση κοινωνικοοικονομικής μελέτης για τους παράγοντες ανάπτυξης στις ΙΑΠ, που θα δίνει έμφαση στους υποσχόμενους τομείς, όπως εκείνοι που προσδιορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση, θα προσδιορίζει επίσης τους κύριους περιορισμούς στην ανάπτυξή τους και θα προτείνει λύσεις για την αντιμετώπισή τους.
- Ένταξη του συλλογισμού σχετικά με την εξέλιξη της στρατηγικής για τις ΙΑΠ και ενθάρρυνση της πλήρους συμμετοχής τους, σε διαδικασίες και δράσεις όπως: το Πράσινο Βιβλίο για την εδαφική συνοχή· το μέλλον της πολιτικής για τη συνοχή μετά το 2013· η μεταρρύθμιση του προϋπολογισμού της Ένωσης· η περιφερειακή ένταξη για την ανάπτυξη των χωρών ΑΚΕ· το Πράσινο Βιβλίο σχετικά με το μέλλον των σχέσεων μεταξύ ΕΕ και ΥΧΕ ή ακόμη σχετικά με την εξέλιξη της ευρωπαϊκής ναυτιλιακής πολιτικής.
- Στα πλαίσια των συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης, οι ΙΑΠ καλούνται να συμμετάσχουν δημιουργικά στη διαδικασία της εφαρμογής και της τελειοποίησης αυτών των συμφωνιών. Πρέπει κυρίως να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που προσφέρονται από την ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας για το εμπόριο των αγαθών και των υπηρεσιών, αλλά επίσης και από άλλους τομείς όπως οι υπηρεσίες, η πνευματική ιδιοκτησία και οι δημόσιες αγορές. Ειδικά σ' αυτούς τους τομείς, στους οποίους οι ΙΑΠ έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα, μπορεί να αναπτυχτεί μια πραγματική συμπληρωματικότητα ανάμεσα στις οικονομίες αυτών των περιφερειών και των χωρών ΑΚΕ. Σ' αυτό το πλαίσιο είναι σημαντικό να υποστηρίζονται οι δράσεις που έχουν στόχο την ενίσχυση της ικανότητας των ΙΑΠ να παρακολουθούν συγχρόνως τις εμπορικές ροές που τους αφορούν και την εμπορική πολιτική της ΕΕ.
- Οργάνωση, από κοινού με τις ΙΑΠ, συνόδων πληροφόρησης με σκοπό την καλύτερη εξήγηση των κοινοτικών πράξεων και πολιτικών (7ο πρόγραμμα - πλαίσιο για την έρευνα και την ανάπτυξη, κοινοποίηση δυνατοτήτων συνεργασίας που αναπτύσσονται από το ΕΤΑ και το ΕΤΠΑ κ.λπ.).

¹⁹ Απόφαση του Δικαστηρίου - ΕΕ C 226/1 της 20/09/2003.

- Οργάνωση, από κοινού με τα κράτη μέλη και τις ΙΑΠ, ενός ευρωπαϊκού φόρουμ ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών που θα συνέρχεται κάθε δύο έτη (δικτύωση των καλύτερων πρακτικών, των ανταμοιβών για τις πρωτοβουλίες που θα έχουν αναπτύξει υποσχόμενους τομείς, συγκεκριμένων εκστρατειών ευαισθητοποίησης στις προκλήσεις των ΙΑΠ κ.λπ.).

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Με την παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή δίδει συνέχεια στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2007, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις που εκφράστηκαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη διάρκεια των δημόσιων διαβουλεύσεων.

Έναντι των παγκοσμίων προκλήσεων - ενεργειακή κρίση, τροφική κρίση, κλιματική αλλαγή, δημογραφική πίεση και μεταναστευτικές ροές, επείγουσα ανάγκη καλύτερης διαχείρισης των ωκεανών, η συμβολή των ΙΑΠ πρέπει να αξιοποιηθεί. Αυτές οι περιφέρειες είναι πραγματικά «εργαστήρια ιδεών» όπου όλες αυτές οι προκλήσεις και τα φαινόμενα μπορούν να εντοπισθούν, να αναλυθούν και να διαμορφωθούν. Η εμπειρία τους αποδεικνύεται σημαντική για την γεωγραφική περιοχή τους και για το υπόλοιπο του εδάφους της Ένωσης.

Αυτό ακριβώς το δυναμικό, που υπόσχεται ένα νέο παράδειγμα, θα πρέπει να τύχει εκμετάλλευσης στο μέλλον. Αυτό δεν πρέπει όμως να οδηγήσει στην παύση της προσεκτικής παρακολούθησης της εξέλιξης των ευρωπαϊκών τομεακών πολιτικών, στο πλαίσιο των οποίων θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν όλες οι υπάρχουσες δυνατότητες.

Η νέα προσέγγιση πρέπει να ενθαρρύνει νέα εργοτάξια υποσχόμενα προστιθέμενη αξία και βιώσιμη ανάπτυξη που πρέπει να καταλήξει, αργότερα, σε μια ανανεωμένη ευρωπαϊκή στρατηγική υπέρ των ΙΑΠ.